

NADNIEMEŃSKI KURIER POLSKI

Orzeszkowej 13 tel. 166
Redakcja otwarta od 12-110-6
Administracja - 10-114-6
Prenumerata miesięczna zł. 4.
z odnośnieniem i przes. poczt. 4 zł. 50 gr.

№ 142 Rok I
GRODNO
wtorek 23 grudnia 1924 r.

OGŁOSZENIA: Za 1 wiersz m/m za tekstem 20 gr. Drobnio za wyraz 10 gr. Dla poszukujących pracy 5 gr. za wyraz. Miesięczne p/g umowy. Dla ogłoszeń układ strony 8-mi szpaltowy. Każda nowa podwyżka taryfy, ogłoszona w nagłoku, obowiązuje wszystkie już przyjęte za-mówienia bez uprzedniego zawiadomienia.

Kino
LIRA

Królowa niewolników

Gigantyczny, wspaniały dramat
w 12 aktach w roli główn.:
Marja Korda

Kino
Saturn

Od czwartku
25 grudnia r.b.
wielki polski
film

„CHŁOPI“

Wspaniały dramat w 6 wielkich
aktach. Nieśmiertelne dzieło
Wł. St. Reymonta odznaczone
premią Nobla

W roli główn.: B. Leszczyńska,
B. Mierzejewski H.
Rydzewski, P. Hryniewicz

S. N. J.

Gabrjel Narutowicz

Życiorys.

IV

Wojna europejska wyrządziła Narutowiczowi wielką krzywdę, nie pozwoliła mu bowiem zrealizować najukochańszego planu elektryfikacji Galicji zachodniej, wykorzystując wody bystrzycy Dunajca; przyjaciółmi, którzy współdziałali w tym projekcie byli: profesor Ossowski b. minister przemysłu i handlu, oraz inż. Górski.

Jeden z uczonych współczesnej Polski prof. Mościcki tak charakteryzuje Narutowicza jako inżyniera: „W kołach inżynierji wodnej wszystkich kulturalnych państw był s. p. Narutowicz jednogłośnie uważany za najwybitniejszego uczonego w tym dziale nauki technicznej.

Genjalność jego nie była jednostronna, odnosiło się wrażenie, że gdyby okoliczności spowodowały zajęcie się jego zudelnie innym dzialem nauki, bardzo różniącym się od dzialów inżynierji, to i w tym wypadku miałyby się On podobnie wyróżnić.

Z domem państwa Narutowiczów utrzymywali żywy kontakt, polacy ze swiata literackiego i naukowego przebywający w Szwajcarii, jak: prof. Wojno, prof. Mościcki, Teodor Jeż, Berent i wielu innych.

Uczni ci świadczą, że mimo zaklmatyzowania się w Szwajcarii, w domu Narutowiczów wyczuwać się dawała widoczna nostalgia, ten żywiolowy brak tej cząstki Ojczyzny, z którą zrosły się ich oczy za młodu, która była pierwszym tłem ich życia, tam gdzie mieli swoich blizkich, od których nadsluchiwali wieści.

I oto nadszedł czas, gdy wieści te popłynęły szeroką falą. Wybuchła bowiem wielka wojna.

Wszystkie narody pozbawione

własnej państwowości, a spragnione jej, uczyniły ze Szwajcarii główne ognisko swej propagandy.

Nie też dziwnego że i Narutowicz nie pozostał obojętnym wobec tych wielkich wydarzeń i w miarę rozwoju wypadków bierze żywy udział w życiu publicznym kolonii polskiej w Szwajcarii.

Przedewszystkiem działalność ta znalazła wyraz w pomocy wielu obywatelom odcietym od kraju, a tem samem pozbawionym środków utrzymania i możliwości powrotu do kraju. W tym celu zawiązał się w Zurichu „Komitet Samopomocy”, na prezesa tego komitetu został wybrany Narutowicz, przez cztery lata zostawał na tym stanowisku oddając rodnym nieocenione usługi. Szybko jednak zakres pracy Narutowicza w tej dziedzinie rozszerza się przez powstanie słynnego komitetu w Wevey założonego przez Sienkiewicza i Osuchowskiego. Na wieść o powstaniu tego komitetu Narutowicz udał się do Wevey, gdzie został serdecznie przyjęty przez Sienkiewicza i zaproszony do zarządu komitetu, zostając jednocześnie delegatem komitetu na Zurich, gdzie mając licznych przyjaciół zbierał poważne sumy na ten cel.

W tym czasie ujawniają się dwa wyraźne kierunki polityczne w Polsce, jedni stają po stronie państw centralnych, drudzy szukają oparcia o Rosję. Tak sprzeczne stanowiska wywołują w społeczeństwie głęboki rozłam i powodują silny ferment wśród emigrantów Szwajcarii.

Narutowicz był przeciwnikiem walk partyjnych polaków zagranicą zalecał zawsze ton łagodny i mimo przychylenia się do obozu ideowego legionistów, krytykował niejed-

nokrotnie publikacje legionowe. zdaniem jego zbyt ostro i radykalnie występujące.

W swych publicznych wystąpieniach głosił postulat Niepodległości Polskiej, jako konieczności dziejowej, uważał, że zadanie polaków na emigracji polega na informowaniu Europy o krzywdach jakie dzieją się w Polsce pod wszystkimi trzema zaborami. Jednym słowem był zwolennikiem kierunku niepodległościowego, w najszerszym znaczeniu tego wyrazu, kierunku, który nie chciał zbyt angażować się wobec żadnego z zaborów.

Narutowicz wszędzie uprawiał propagandę na rzecz Polski, wygłaszał odczyty, pisał artykuły do prasy swajcarskiej, należał do stowarzyszenia „La Pologne et la guerre”, był członkiem komitetu redakcyjnego wydawnictwa encyklopedycznego o Polsce.

W czasie tworzenia się Legionów staje on wyraźnie i zdecydowanie po ich stronie. Im więcej przychodziło wieści o ich bohaterskich walkach, tem bardziej przywiązywał się do nich, otaczając gorącą opieką tę młodzież, która z Ameryki lub z innych krajów dostawała się do legionów; listy legionistów i ich rodzin były przysyłane na ręce Narutowiczów, a pani Narutowiczowa skwapliwie wszystkie te zlecenia wykonywała z radością, że w ten sposób może przyjść z pomocą umiłowanej idei. Piszą o nich współczesni rodacy, że dom Narutowiczów był centrum obozu niepodległościowego ruchu. Tam szli oni po radę, po wskazówki kierunku pracy, szczególnie w ten czas, gdy linja działania załamwała się, a cierpliwości brakło. Widzimy więc jak ten człowiek poświęcony całkowicie nauce, z chwilą wybuchu wojny staje do pracy na rzecz ojczyzny, jak oddaje na usługi sprawy polskiej cały swój autorytet, zdobyty wśród obcych pracą, wiedzą i talentem. Gdy nadszedł pamiętny listopad 1918 r. z gruzów rozpadających się trzech wielkich mocarstw powstawała odrębna Polska, Na-

rutowicz całą duszą wyrwał się do kraju, gotów bez żalu zerwać ze Szwajcarią, która dała mu sławę, zaszczyty i bogactwo.

Lecz powrót do kraju opóźniła smutna okoliczność: śmiertelna choroba żony.

Tragiczny rozdział między dążeniem do kraju, a warunkami życia pogłębiało i to, że ludzie z kraju wzywają go by stanął do pracy przy budowie państwowości Polski.

Wezwany przez Ministra robót publicznych Pruchnika listem proponującym objęcie posady w Min. Rob. Publicznych. Narutowicz bez względu na swą sławę wszachł wiatrowa, u którego rady zasięgał najwybitniejsi inżynierowie całej Europy, odrzuca wszelką próżność i jak karny żołnierz staje na posterunku.

W 1920 roku umiera wierna jego towarzyszka na wygnaniu; z chwilą śmierci żony Narutowicz zabiera się do likwidacji swych spraw na obczyźnie, aby na stałe przenieść się do kraju.

Wyjeżdża do Polski pełen radości i zapału, pragnąc oddać wszystkie swe siły dla Ojczyzny do której całe życie tęsknił, to też wkrótce obejmuje tęsk Min. robót publicznych. Wsiadając do wagonu zawołał: „Nareszcie wracam do domu!”

Narutowicz nie tylko pod względem sławy lecz i materialnie tracił wiele przenosząc się do Polski. Śmiejąc się nieraz żartował, że pensja jego, jako Ministra wynosi połowę tego, co bierze jego gospodyni w Zurichu. Często powtarzał: „Jadę do Polski, aby odbyć swoją powinność wojskową w Ojczyźnie”.

To też jak żołnierz padł na posterunku!

Ogłaszajcie się
w „Kurjerze
Nadniemeńskim“

Udział Polski w Gdańskich Targach wiosennych

Zarząd Targów prosi nas o zamieszczenie następującej wzmianki: Prace przygotowawcze do III Gdańskich Targów Międzynarodowych, które jak wiadomo odbędą się od 5 — 8 lutego 1925 r. są w pełnym biegu. Będą to pierwsze Targi europejskie w nowym roku. Ponieważ większość wystawców zatrzymała zajmowane poprzednio miejsca do nowych Targów, można już dziś mówić o braku miejsc. Sądząc ze zgłoszeń dotychczasowych, udział Polski przedstawia się doskonale. W Targach październikowych brało udział 110 firm polskich.

Braki, jakie wyszły na jaw, będą obecnie usunięte. Dom wystawowy dla przemysłu włókienniczego i dom „Wisła” dla maszyn drobnych i narzędzi gospodarczych, zostały przebudowane, umożliwiając prawidłową cyrkulację publiczności. Odnowiony staraniem przez Gminę Polską „Dom Polski” wypożyczony został jak poprzednio, tak i tym razem Targom Gdańskim. Mieścić się w nim będą: galanterja, biżuterja i instrumenty muzyczne.

Podkreślić należy, że eksponaty polskie korzystają z ulg taryfowych a mianowicie transport powrotny wolny jest od opłat.

Przedstawiciel Targów, dyrektor Franke, bawi obecnie w Warszawie w celu załatwienia spraw będących w toku, z władzami kompetentnymi i w celu zaproszenia na Targi osobistości oficjalnych.

KRONIKA

Gwiazdka na Żłobek

Na posiedzeniu zarządu T-wa Dobroczynności, odbytem w dniu 15 b. m. postanowiono urządzić choinkę dla dzieci w ochronce, do której zaproszone będą również dzieci z przytułków: białoruskiego i rosyjskiego. Fundusze na tę radość dla dzieci imprezę chętnie wpłyną i panie opiekunki zajęły się zakupami niespodzianek a dzieci przygotowaniem drobniostek upiększających drzewko. Zabawa będzie urządzona w I-sze święto, od 4 p. p. do 8-ej wiecz. a sprowadzona orkiestra będzie urozmaicała miłą rozrywkę gromadce biednych sierot. Przy tej okazji przypominamy że otworzyliśmy listę składek zamiast powinszowań na dochód tu-tejszej Dobroczynności.

Gdzieindziej gorzej

Jak się dowiadujemy, p. Siekierzyński, który w swoim czasie ubiegał się o teatr grodzienki zmuszony był podobno do zlikwidowania swych przedsięwzięcia artystycznych w Kielcach i Radomiu z powodu ciężkiego finansowego stanu interesów. Skutkiem tragicznego finału artyści pomienionych teatrów zostali zwolnieni a budynki teatralne p. S. wynajmuje dorywczo na różne poszczególne imprezy.

Pożar

18 b. m. o godz. 23-ej w nocy zaalarmowano straż ogniową do pożaru na ul. Kurhan N° 6, gdzie w mieszkaniu Izaska Pejgina od rury żelaznego piecyka zajęła się ściana. Straż ogniowa pożar umiejscowiła, zapobiegając katastrofie i stratom.

ROZKŁAD

Jazdy pociągów, wyznaczonych dla kursowania na czas od 20. grudnia r. b. do 8 stycznia 1925r. na odcinku Grodno—Suwałki.

Poc. N° 251/258 odejście z Grodna godz. 17 m. 55. przybycie do Suwałk godz. 21 m. 55.

Poc. N° 252/257 odejście z Suwałk godz. 7 m. 55. przybycie do Grodna godz. 11 m. 55.

Wolna wszechnica

Sekretariat Wolnej wszechnicy Polskiej w Warszawie prosi nas o zaznaczenie, że w okresie świątecznym od 26 XII do 3 I odbywają się na Wolnej Wszechnicy Polskiej wykłady i pokazy p. u. „Pierwsze kursy świąteczne”.

W celu ułatwienia osobom zamiejscowym możliwości korzystania z „Kursów” zapisy oodatkowo będą przyjmowane w dniu 22 XII i 27 XII w Sekretariacie Wolnej Wszechnicy Polskiej (Śniadeckich 8, w godz. 9—13). Osoby, które się zapisały listownie, proszone są o podjęcie w tymże czasie (ewent. w niedzielę od 9 m. 30 — 10 m. 30 r.) kart wstępu.

Kursy rozpoczynają się w niedzielę 28 XII, wykładem wstępnym prof. R. Minkiewicza „O dogmatyzmie w nauczaniu” (godz. 10 r.) oraz wykładem prof. L. Zarzyckiego „Podstawy psychologiczne Szkoły nowego typu” (godz. 12).

Sprawa uchwał i statutuów podatkowych na r. 1925

Na wniosek Magistratu Rada M. uchwaliła:

W myśl art. 9 następuj. Ust. z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. Ust. N° 94 poz. 747) prosić Władzę Nadzorczą o kontynuowanie wpłacania miasta Grodna w r. 1925 udziału 30,0 w podatku państwowym dochodowym.

Podziękowanie

Serdeczne podziękowanie wyrazam wszystkim tym, którzy brali udział w akcji ratowniczej mego sklepu, a w szczególności funkcjonariuszom policji z I komisariatu i dzielniczym strażakom obu straż. Iberski.

Tania—Ładna—Mocna

bieliznę męską można nabyć tylko w Spółdzielni Wojkowej ulica Dominikańska N° 1 Sprzedaż hurtowna i detaliczna dla wszystkich. 17—30

Osoby pragnące wstąpić

do organizującego się „Kółka dramatycznego i opiekuńczego” proszone są o podanie swych adresów. Organizuje się cykl przedstawień w Grodnie i innych miastach P. Kraczkiewicz, Puszkina 28.

Siostra miłosierdzia

z długoletnią praktyką, studentka medycyny, może przyjąć dyżur przy chorych. Robi zastrzyki, masaże i t. d. Dzielna 4. Kreń.

Pokoju

poszukuje w okolicy D. O. K. III. Mogę udzielać lekcji na skrzypcach. Wiadomość w redakcji „N. K. P.”

Czytajcie „Nadniemeński Kurjer Polski”

Sanki sportowe dzieciinne Ozdoby choinkowe Zabawki

OGNISKO

Dominikańska 10. Piła ul. Brigidzka 7.

Baczność! Czy zamówiłaś już boty na zimę?

Niniejszym zawiadamia się szanowną klientelę, że magazyn obuwia p. f. „W. KUŹNIAK”, Dominikańska 25 został zamknięty

Obecnie zaś czynna jest

pracownia obuwia p. f. „J. Kuźniakowa”, przy ul. Dominikańskiej 25, m. 28 (w podwórzu)

Polecamy wykwintne obuwie różnych rodzajów i gatunków po cenach umiarkowanych. Wykonanie solidne i punktualne.

Boty! Boty! Boty! Boty! Boty! Boty!

Pocztowa Kasa Oszczędności w Warszawie ul. Jasna 9

oraz

Oddziały w Poznaniu, Krakowie i Katowicach z dniem 1 listopada b. r.

przyjmują do inkasa weksli, listy przewozowe i inne dokumenty

Do inkasa z protestem przyjmowane są wyłącznie weksle, wystawione na miejscowości, posiadające stałego notariusza.

Korzystajcie z okazji!

Największy wybór podarunków

Na Gwiazdkę

praktycznych, pożytecznych poleca firma

PLACÓWKA

Grodno, Pocztowa 6

Ceny znacznie niższe

Korzystajcie z okazji!

Rozkład pociągów na st. Grodno.

ważny od 1 czerwca 1924 r.

| | N° | | przybycie | odejście |
|-----------------------|------------|--|-----------|----------|
| Grodno — Wólkowyś | N° 253/254 | | 13.08 | 16.36 |
| Zemgale — Warsz. Gl. | 702 pos. | | 1.09 | 1.17 |
| Wilno — Warsz. Wil. | 712 | | 4.30 | 4.45 |
| Warsz. Gl. — Zemgale | 701 | | 4.33 | 4.43 |
| Warsz. Wil. — Suwałki | 731/734 | | 6.02 | 6.37 |
| Warsz. Wil. — Wilno | 711 | | 7.05 | 7.20 |
| Warsz. Wil. — Zemgale | 713 | | 14.51 | 15.01 |
| Zemgale — Warsz. Wil. | 714 | | 15.02 | 15.12 |
| Suwałki — Warsz. Wil. | 732/734 | | 23.13 | 23.48 |
| Grodno — Jeziory | | | — | 6.30 |
| Jeziory — Grodno | | | 17.15 | — |
| Grodno — Suwałki | 251/258 | | — | 17.55 |
| Suwałki — Grodno | 252/257 | | 11.55 | — |

Nowa taksa dorożkarska

w dzień w nocy

- 1) Za jazdę ze st. kolejowej Grodno do śródmieścia i odwrotnie zł. 1 gr. 10 Zł. 1 gr. 90
- 2) Za kurs w mieście „ 0 „ 75 „ 1 „ 10
- 3) Za godzinę jazdy z przerwami „ 3 „ „ 4 „ 50
- 4) Za jazdę na krańce miasta t. j. na Pohulanke, Rzeźnię, Nową Kolonję, przedmieście i Wiackie koszary „ 1 „ 10 „ 1 „ 90

UWAGA: Taksa rozumie się przy ilościach od 1—3 osób z багаżem do 20 kg. Przy większych ilościach osób i багаżu—według umowy